

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba (przewodniczący)

SSN Paweł Wiliński

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

w sprawie **K. S.**,

skazanego z art. 209 § 1a k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 13 sierpnia 2025 r. w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich,

od wyroku Sądu Rejonowego w Szamotułach z dnia 30 maja 2023 r., sygn. akt II K 1064/22,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Szamotułach.**

Paweł Wiliński

Jerzy Grubba

Włodzimierz Wróbel

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Szamotułach z dnia 30 maja 2023 r. (sygn. akt II K 1064/22) K.S. został uznany winnym tego, że „w okresie od 1 stycznia 2020 r. do lutego 2022 r. w S. uchylał się od wykonywania ciążącego na nim na podstawie

wyroku Sądu Rejonowego w Szamotułach z dnia 22 czerwca 2020 r., sygn. akt III RC [...] obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości świadczenia pieniężnego na rzecz syna J. S. oraz w okresie od stycznia 2021 r. do lutego 2022 r. uchylał się od wykonywania ciążącego na nim na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Szamotułach sygn. akt III RC [...] z dnia 4 października 2021 r., obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości świadczenia pieniężnego na rzecz syna F. S., a łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, przez co naraził ich na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych”, tj. czynu z art. 209 § 1a k.k., za który wymierzono mu karę 10 miesięcy ograniczenia wolności, zobowiązując do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin miesięcznie. Wyrok ten uprawomocnił się 7 czerwca 2023 r.

Od powyższego prawomocnego orzeczenia kasację w trybie art. 521 k.p.k. wniósł Rzecznik Praw Obywatelskich, zaskarżając wyrok w części dotyczącej czynu popełnionego na szkodę F.S. na korzyść oskarżonego i zarzucając mu rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 366 § 1 k.p.k. i art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., polegające na zaniechaniu wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności sprawy dotyczących uprzedniej karalności oskarżonego, co doprowadziło do niedokładnego określenia ram czasowych przypisanego mu czynu. W konsekwencji doszło do skazania K.S. za czyn popełniony w okresie od stycznia 2021 r. do lutego 2022 r., podczas gdy za ten sam występki na szkodę tego samego małoletniego pokrzywdzonego, obejmujący okres do 10 stycznia 2022 r., oskarżony został już prawomocnie skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w Szamotułach z dnia 16 grudnia 2022 r., sygn. akt II K 513/22.

Rzecznik Praw Obywatelskich wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Szamotułach do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna.

Zgodzić się należy z Rzecznikiem Praw Obywatelskich, że w niniejszej sprawie doszło do wskazywanych zaniechań związanych z prawidłową weryfikacją uprzednich skazań K. S., co stanowi naruszenie dyrektywy zawartej w art. 366 § 1 k.p.k. Sąd meriti, orzekając w dniu 30 maja 2023 r., dysponował informacjami wskazującymi na konieczność dokładnego zbadania danych o karalności oskarżonego w kontekście tożsamości przedmiotowej czynów.

Jak wynika z akt sprawy Sądu Rejonowego w Szamotułach (sygn. akt II K 513/22), wyrokiem z dnia 16 grudnia 2022 r. (który uprawomocnił się dnia 24 grudnia 2022 r.) K. S. został uznany winnym czynu niealimentacji z art. 209 § 1a k.k. na szkodę małoletniego F.S. w okresie od 10 marca 2020 r. do 10 stycznia 2022 r.

Zestawienie tych czasookresów z opisem czynu w sprawie niniejszej (sygn. akt II K 1064/22), gdzie przypisano oskarżonemu niealimentację na rzecz tego samego pokrzywdzonego w okresie od stycznia 2021 r. do lutego 2022 r., ujawnia, że w istocie doszło do uznania winnym w części za ten sam czyn dwukrotnie. Okres od stycznia 2021 r. do 10 stycznia 2022 r. został już bowiem osądzony prawomocnym wyrokiem w sprawie II K 513/22.

W przypadku czynu niealimentacji, który polega na zaniechaniu wykonywania obowiązku łożenia na osobę uprawnioną, o kwestii tożsamości czynu i procesowych tego konsekwencjach decyduje okres owego zaniechania. Jednak jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 14 grudnia 2001 r., II KKN 37/01, LEX nr 51602: „W przypadku przestępstw niealimentacji, które należą do kategorii tzw. przestępstw zbiorowych, o tożsamości czynów, z tego punktu widzenia, można mówić wyłącznie wówczas, gdy okresy uporczywego uchylania się od obowiązku świadczeń alimentacyjnych, ustalone w kolejno rozpoznawanych sprawach, pokrywają się ze sobą, lub gdy okres określony w sprawie następnej został w całości objęty skazaniem w sprawie rozpoznawanej poprzednio, prawomocnie już zakończonej. Rozumowanie takie wynika przede wszystkim z faktu, iż prawomocne skazanie sprawcy przestępstwa niealimentacji przez ściśle określony czas nie zwalnia go od odpowiedzialności karnej w razie uporczywego uchylania się od wykonania nałożonych nań świadczeń alimentacyjnych w dalszym okresie. Jest to bowiem nowy czyn przestępny, którego granice czasowe powinny być dokładnie zakreślone w

opisie przypisanego czynu w wyroku skazującym, zgodnie z brzmieniem art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k.”

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy w Szamotułach uchybił temu obowiązkowi, włączając do opisu czynu przypisanego w zaskarżonym wyroku okres, co do którego zapadło już prawomocne rozstrzygnięcie. Powyższe przesądziło o konieczności uchylenia wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania. Dopiero prawidłowa ocena czasokresu niealimentacji oskarżonego – z wyłączeniem okresu objętego prawomocnym wyrokiem w sprawie II K 513/22 (tj. do 10 stycznia 2022 r.) – pozwoli adekwatnie rozważyć zakres ewentualnej odpowiedzialności karnej oskarżonego za okres pozostały (od 11 stycznia 2022 r. do lutego 2022 r.) oraz ocenić stopień społecznej szkodliwości tak zakreślonego czynu.

Paweł Wiliński

Jerzy Grubba

Włodzimierz Wróbel

[WB]

[r.g.]